

Zveme vás
na nevšední cestu
do našeho krásného města!

Tekst: Dominik Cybulski
Realizacja: Wydawnictwo AD REM
Wydawca: © Gmina Miejska Kowary, 2026

ISBN 978-83-936067-4-0

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Wyłączną odpowiedzialność za zawartość niniejszej publikacji ponoszą jej autorzy
i nie może być ona utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Unii Europejskiej.

KOSTENLOSES EXEMPLAR

Die alleinige Verantwortung für den Inhalt dieser Veröffentlichung liegt bei den
Autoren und kann nicht mit dem offiziellen Standpunkt der Europäischen Union
gleichgesetzt werden

Niniejsza publikacja jest również dostępna w języku niemieckim i polskim.
Diese Publikation ist auch in deutscher und polnischer Sprachversion verfügbar.

Interreg
Polska – Sachsen

Współfinansowany przez
UNIE EUROPEJSKĄ,
Kofinansiert von
der EUROPÄISCHEN UNION

Projekt jest finansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Funduszu Małych Projektów Polska – Saksonia 2021-2027

Das Projekt wird durch die Europäische Union aus den Mitteln des Europäischen Fonds für Regionale Entwicklung im Rahmen des Kleinprojektfonds Polen – Sachsen 2021-2027 finanziert

KOWARY

PRŮVODCE

KOWARY
miasto z tradycjami

KOWARY
miasto z tradycjami

Informacja Turystyczna

ul. Dworcowa 8

tel. +48 75 64 56 111

turystyka@kowary.pl

Kowary – celý svět možností!

Ano, čtete správně. V Kowarách se nachází celý svět **možností!** V našem okouzlujícím městě **zažijete** mnoho nevšedních okamžiků.

Čekají na vás **túry** k úžasným vyhlídkám, **klid a pohoda** na okolních stezkách, nespočet **architektonických památek**, atmosférické restaurace podél okouzlujícího Starého Města, památky na bývalou průmyslovou sílu města a turistické **atrakce** hluboce zakořeněné v regionu, které zaujmou i ty nejznudnější děti! Co víc si **přát?** Sbalte si kufry a vydejte se do Kowar!

Zveme vás na nevšední cestu do našeho krásného města!

(foto: R. Kotylak)

OBSAH

POLOHA

strana 3

DĚJINY

strana 6

ATRAKCE

strana 14

AKTIVNĚ

strana 30

Schönau-Berzdorf auf dem Eigen

strana 52

GASTRONOMIE A UBYTOVÁNÍ strana 38

KLÍČOVÉ ADRESY strana 39

ČASOVÁ OSA DĚJIN KOWAR strana 40

KOWARY – MĚSTO INSPIRACE A AKCE strana 44

Pohled z Kowarského sedla (foto: R. Kotylak)

POLOHA

Kowary se nacházejí v Dolnoslezském vojvodství, v jeho jihozápadní části. Jeho poloha je velkým lákadlem pro každého milovníka turistiky a obdivování horské krajiny. Údolí Jedlicy, podél kterého se Kowary táhnou, tvoří hranici mezi dvěma pohořími v Sudetech: Krkonošemi a Rudawy Janowickie. Z centra města můžete za jeden den zdolat dva vrcholy zahrnuté v Koruně polských hor – Skalník (cca 4 hodiny tam a zpět) a Sněžku (cca 10 hodin tam a zpět).

*Okolí hory
Wolowa Góra
(foto: R. Kotylak)*

Železniční viadukt nad ulicí Wiejska (foto: R. Kotylak)

Po otevření rychlostní silnice S3 směrem na Kamiennu Horu se Kowary staly vstupní branou do Krkonoš. Každý, kdo míří do Sněžky po S3, prochází naším městem. Stojí za to se zde zastavit – na krátkou nebo delší přestávku, protože Kowary jsou vynikající základnou pro poznávání okolí. Nacházejí se v blízkosti Karpacze (7 km), Jelení Hory (14 km), Szklarské Poręby (30 km) a Wałbrzychu (45 km). Hned za okrajem města se nachází Jelenohorské údolí, proslulé svým Údolím paláců a zahrad, které údajně co do počtu hradů a paláců předčí i údolí Loiry! Další výhodou je blízkost silničního hraničního přechodu s Českou republikou u průsmyku Okraj – dostanete se tam za zhruba 20–30 minut.

Vodní nádrž Kowary (foto: R. Kotylak)

(foto: R. Kotylak)

VĚDĚLI JSTE, ŽE...?

Kowary mají nejvýše položený železniční tunel v Polsku? Jedná se o úsek železniční trati z Kowar do Kamienna Góra, který je v současné době v rekonstrukci (2026). Tunel prochází pod průsmykem Kowarska a je dlouhý 1 025 metrů. Jeho západní portál leží v nadmořské výšce přibližně 630 metrů a východní přibližně 650 metrů.

Veřejnou dopravu zajišťují soukromí autobusoví dopravci, kteří jezdí do Karpacze, Jelení Hory, Janowic Wielkich a během turistické sezóny i přes průsmyk Okraj do České republiky (Malá Úpa, Pec pod Sněžkou). Podle předběžných oznámení se pravidelná železniční doprava do Jelení Hory vrátí do Kowar již v roce 2028 a do Kamienné Hory (Kamienna Góra) v budoucnu.

Jízdní řády autobusů a minibusů z Kowar najdete zde:

Zasedací sál v radnici (foto: R. Kotylak)

DĚJINY

Počátky města jsou zahaleny tajemstvím. Podle legendy měl v roce 1148 valonský horník Laurentius Angelus objevit ložiska železné rudy na svazích hory Rudník. Stala se tato událost skutečně? Opravdu Laurentius existoval? Tyto otázky zůstávají nezodpovězeny. První doložená zmínka o Kowarech pochází z roku 1355. V té době místní vládce Bolko II. řešil spor mezi Jelení Horou a Kowary o obchod se železnou rudou. Vzhledem k tomu, že vesnice (Kowary) se stále dokázala vzpírat městu (Jelenia Góra) a sama obchodovat s tímto cenným zdrojem, nemohlo se jednat o nové město. Spíše se jednalo o osadu se silným smyslem pro nezávislost a dobře fungujícími doly, které fungovaly již dlouhou dobu. Ale fungovaly již od roku 1148? Prozatím toto období zůstává jen legendou...

VĚDĚLI JSTE, ŽE...?

Po staletí, až do roku 1945, se Kowary nazývaly „Schmiedeberg“. V němčině to znamená „Kovářův vrch“. Současný název je odvozen z českého slova „kovář“.

Významná ložiska bohaté železné rudy, známé jako magnetit, posílila místní ekonomiku a podnítila snahy Kowar o získání městských privilegií. Ta jim udělil český a uherský král Vladislav II. Jagellonský 4. listopadu 1513. 16. století lze s jistotou nazvat zlatým věkem v historii Kowar. Sláva místního kovářství a puškařství sahala daleko za hranice české a později habsburské monarchie. Důkazem toho je skutečnost, že polský král Zikmund August objednal od kowarských řemeslníků 200 hlavních. Bohužel s příchodem dalšího století toto prosperující období mladého města brutálně skončilo...

Horníctví ve středověku (kresba z díla „De re metallica libri XII“)

V roce 1618 vypukla válka mezi katolickým Rakouskem a protestantskými státy. Do dějin se zapsala jako třicetiletá válka a pro Kowary se bohužel odehrávala z velké části ve Slezsku. Jako město bez obranných hradeb Kowary často navštěvovaly vojska z obou stran konfliktu, což mělo za následek drancování a ničení. Zvláštní škody způsobili Lisowczycy – polská žoldnéřská jízda ve službách Habsburků, která v roce 1622 město zpustošila a vydrancovala. Během války obyvatelé uprchli do hor, kde vznikly osady jako Dolne Miasteczko, Górne Miasteczko a Budniki, jejichž základy jsou dodnes vidět na poli.

Jak se osada vylidňovala, doly a kovárny se postupně hroutily. Muži odešli na frontu a v okolních osadách zůstaly jen ženy, děti a staří lidé. Aby měli obyvatelé údolí zdroj příjmů, přešli k tkalcovství. Zpočátku se rozvíjela nesměle v pohodlí domova, postupem času se ale

Foto: archiv Sdružení milovníků Kowar

hnacím motorem rozvoje Kowarů stal lehký průmysl. V roce 1720 byla založena první organizovaná tkalcovna - Manufaktura lněných výrobků. V 18. století se město po útrapách třicetileté války pomalu probouzelo k životu. Svědčila o tom stavba evangelického kostela (zprovozněn 1744) nebo nahrazení současného, nereprezentativního sídla městského úřadu novou, klasicistní radnicí (zprovozněna 1789). Ani obrovský požár, který v roce 1792 zničil téměř celé staré město, na tomto trendu nezměnil nic, díky čemuž se Kowary v 19. století staly mimořádně dynamickým průmyslovým centrem.

Devatenácté století a zejména jeho druhá polovina byla obdobím velmi dynamického rozvoje města. Krajíně Kowar stále dominovaly rostliny víceméně související s tkalcovstvím, ale byly činěny i pokusy o návrat k těžbě. Takovým zařízením, které fungovalo ještě ve druhé polovině 19. století byl založen v roce 1854 důl „Bergfreiheit“. Nacházel se v místě středověkých vykopávek na svahu Rudníku a těžila se zde železná ruda a v dalším století i uranová ruda. Ve stejném roce vznikla také legendární továrna na koberce, která však byla založena ve Wleni. Závod byl o dva roky později přestěhován do Kowar a více než 150 let proslavil naše město ve světě výrobou vlněných koberců mimořádné kvality. Z významných továren, které v té době vznikly, stojí za zmínku také Peschelovy bělírny (dvě: jedna v Krzaczynu 1877, druhá v Kowarech 1878), továrna na koberce Güttler a později továrna na technickou plst (1863) a porcelánka bratří Pohlů (1871). S výjimkou bělírny v Krzaczynu, která změnilo svou funkci již za 2. světové války, zaměstnávaly zmíněné závody řadu let po roce 1945 několik generací

VĚDĚLI JSTE, ŽE...?

Bývalí obyvatelé Forstlangwasser (nyní Budniki) neviděli slunce ze svých domovů přibližně 113 dní mezi listopadem a březnem! Proto pořádali oficiální rozlučkové a pozdravné ceremoniály. Dnes, po mnoha letech, tuto tradici obnovil Svaz nadšenců Budnik.

(foto: budniki.pl)

Pohlednice z dolu „Bergfreiheit“, léta 1915–1925 (foto: polska-org.pl)

Kowarů. Další významnou událostí té doby bylo otevření železniční trati v roce 1882 a její prodloužení v roce 1905 přes důl Bergfreiheit směrem na Kamiennou Horu. To dále urychlilo rozvoj města.

Kowary vstoupily do 20. století čerstvé po nejhorší povodni v historii města. Po mohutné průtrži mračen v červenci 1897 byly ztráty obrovské. Železornodný důl musel několik měsíců odčerpávat vodu a budovy porcelánky utrpěly značné škody. Naštěstí se Kowary díky značné státní pomoci znovu postavily na nohy. Podařilo se jim také přežít hospodářskou krizi konce 20. a začátku 30. let 20. století. I když některé závody (např. důl „Bergfreiheit“) pozastavily provoz, tato přerušení byla krátkodobá. Počátek 20. století byl také dobou, kdy byla v Kowary poprvé objevena ruda mimořádného kovu, který změnil běh dějin – uranu!

VĚDĚLI JSTE, ŽE...?

Uran – chemický prvek. Těžil se v místech, jako jsou Kowary, a používal se k výrobě zbraní hromadného ničení. V minulosti se z něj získávalo radium, které se používalo mimo jiné k potahování ručiček hodinek a dokonce se přidávalo do... čokolády!

Během druhé světové války byli Němci již dobře obeznámeni s vlastnostmi uranu. V té době pracovali na vytvoření atomové bomby, která měla být vyrobena z uranové rudy těžené v místech, jako jsou Kowary. Nakonec práce byly nedokončené a sudy s uranovým koncentrátem (označené „Schmiedeberg“) objevili Rusové v roce 1945 při prohledávání ruin laboratoře v Oranienburgu. Po této stopě nakonec našli Kowary, kde brzy začala nová kapitola v historii města – éra uzavřeného města.

Relativní svoboda v poválečných Kowary trvala jen několik let. Fronta se do oblasti nikdy nedostala a kromě občasné devastace (způsobené po válce) bylo město a místní továrny v perfektním stavu. Například důl „Bergfreiheit“, přejmenovaný na „Wolność“, byl začleněn do Čenstochovské železnorudné asociace a okamžitě obnovil těžbu magnetitu. Situace se změnila, když Rusové znovuobjevili uranovou rudu v okolních horách a vzpomněli si, že Němci zde těžili uranovou rudu již před druhou světovou válkou. Důl převzal SSSR, byly vykopány nové doly (např. důl „Podgórze“), včetně průzkumných děl, a celá operace byla přísně utajována. Vstup do města bez povolení se stal nemožným.

Navzdory všem těmto omezením se kowarské komunitě dařilo docela dobře. Horníci zaměstnaní v místních dolech vydělávali mnohonásobně více než celostátní průměr a navíc pro ně bylo v letech 1949 až 1952 postaveno speciální hornické sídliště – první na Západních územích po druhé světové válce. Ačkoli kowarští horníci neměli žádné stížnosti na sociální dávky a platy, jejich práce byla velmi těžká a bohužel život netrval dlouho... Práce v protiprachových maskách? Bylo velmi těžké dýchat a azbest z filtrů masek končil v plicích. Práce bez protiprachových masek? Byla také špatná – končila silikózou. Negativní vedlejší účinky práce při těžbě uranové rudy a vdechování radioaktivního radonu se u horníků často ani nestihly projevit. Prostě se toho nedožili a nejprve zemřeli kvůli tomu, že jim částice azbestu nebo křemíku ničily plíce. Bohužel to byla cena za práci v kowarských dolech.

Zásoby uranové rudy v místních dolech se však ukázaly jako tak malé, že je Rusové rychle opustili. Podzemní těžba, nyní pod polským dohledem, trvala pouze do roku 1958, kdy byl uzavřen poslední důl v Kowary, „Podgórze“. Průmyslový závod R-1, který dohlížel na celý těžební proces, poté začal získávat uran z blízkých hald a vyrábět uranový koncentrát. Postupem času byla zřízena specializovaná laboratoř pro extrakci prvků vzácných zemin z horninového materiálu nahromaděného v haldách. Výzkumná práce pokračovala i poté, co závody v roce 1973 převzala Vratislavská univerzita vědy a techniky. Ve své činnosti pokračovaly až do 90. let 20. století jako experimentální závod „Hydro-Mech“.

Těžba uranové rudy v kowarských dolech

Důl „Podgórze“	78,6 tis. tun
Důl „Wolność“	26,7 tis. tun
Důl „Liczyrzepa“	0,47 tis. tun

Historie poválečných Kowar se netýká jen těžby. Byla to také doba, kdy v našem městě vzkvétala řada průmyslových závodů. Nejznámější je bezpochyby továrna na koberce, o které jsme se zmínili v předchozích odstavcích. Rok 1945 bohužel přinesl pro továrnu velmi smutnou událost, kdy byly budovy i s vybavením zbourány. Výroba byla obnovena za těžkých podmínek a navzdory pokračujícímu chátrání strojů i prostor pokračovala až do roku 1968. Tehdy bylo rozhodnuto o uzavření závodu. Kvůli protestům však bylo rozhodnutí zrušeno a byl vypracován projekt na výstavbu nových výrobních hal vybavených moderními tkalcovskými stroji. Proces modernizace trval několik let a umožnil továrně na koberce obnovit její bývalou slávu. Její výrobky se prodávaly téměř do každé polské domácnosti a vyvážely se také do destinací, jako je Japonsko, arabské země, SSSR a USA. Jednalo se o vysoce kvalitní výrobky, které si mimořádně dlouho zachovaly svůj původní stav. Příkladem takového trvanlivého koberce vyrobeného v Kowarech byl ten, který zdobil Sloupovou síň v Prezidentském paláci ve Varšavě v letech 1969 až 2009. Bohužel kvůli ekonomickým změnám na přelomu 21. století, kolapsu trhů a špatnému řízení byla továrna na koberce v roce 2009 nakonec nucena ukončit činnost.

Podobný osud potkal téměř všechny průmyslové závody v Kowary, včetně porcelánky (uzavřené v roce 1997) a továrny na technickou plst (uzavřené v roce 2003).

Dnes už Kowary nejsou striktně průmyslovým městem. I když ve městě působí několik továren (např. KEMPF, která vyrábí přívěsy pro nákladní automobily již více než 30 let), profil města se vyvíjí. Stále více lidí vstupuje do sektoru služeb, včetně cestovního ruchu. 21. století přineslo v této oblasti mnoho změn. Otevřelo se několik komerčních atrakcí, objevila se soukromá turistická ubytování a do Starého Města Kowary se vrací život spolu s přítomností restaurací. Všechno se ubírá správným směrem a v další kapitole se dozvíte více o tom, co stojí v Kowarech za vidění!

ATRAKCE

Kowary jsou bohaté na památky. Najdete zde skvělá místa k trávení času, bez ohledu na vaše zájmy. Abychom vám usnadnili procházení této sekce, rozdělili jsme památky do následujících kategorií:

- **Pro milovníky památek a historie**
- **S výhledy a obklopené přírodou**
- **Vstupné v určitých časech**

Památky

KOWARSKÉ STARÉ MĚSTO

Kowarské Staré město (foto: R. Kotylak)

Řada barevných činžovních domů mezi radnicí a kostelem Jména Panny Marie. Tvoří samotné centrum Kowar. Většina budov byla postavena na přelomu 18. a 19. století a nahradila starší budovu zničenou rozsáhlým požárem v roce 1792. Již několik let, po období obtížné ekonomické transformace města na přelomu 20. a 21. století, se Kowarské Staré Město vrací k životu, o čemž svědčí mimo jiné četné restaurace – skvělé jak na oběd, tak na symbolickou kávu.

Umístění: ulice Maja 1 (mezi čísly 1 a 54)

KOSTEL PANNY MARIE

Hlavní kostel ve městě. Předpokládá se, že kostel byl postaven v první polovině 13. století jako dřevěná stavba a kolem roku 1300 byl nahrazen kamennou. Původně se jednalo o čistý příklad gotické architektury. Z tohoto období se kromě samotné budovy dochovala mimo jiné socha Madony na monstru na západní stěně věže a malby ze 14. století v kapli v přízemí věže. Interiér je krásným příkladem barokní architektury, jejímiž nejvýznamnějšími příklady jsou hlavní oltář, stropní malby a mohutné varhany. Naproti ulici se nachází barokní klášter františkánů, kteří dohlíží na kostel.

Umístění: Plac Franciszkański 2

RADNICE

Sídlo městských úřadů zůstává v původní klasicistní radnici, která se nachází v horní části Kowarského Starého Města. Byla postavena v letech 1786 až 1789 na místě předchozí, částečně dřevěné budovy. Samotná radnice je impozantní, ale interiéru skrývá i skutečný klenot. Je to síň radních, vyzdobená krásnými polychromiemi zobrazujícími povolání starobylých obyvatel Kowar. Během úředních hodin, pokud není hala obsazena, si ji můžete prohlédnout na vlastní oči.

Umístění: Ulice 1. Maja 1a

Radnice (foto: R. Kotylak)

KRKONOŠSKÉ BENÁTKY

Víte, kolik mostů a lávek je v Kowarech? Více než 50! V posledních letech bylo mnoho z nich zrekonstruováno a pojmenováno odkazující na historii Kowar a jeho stará řemesla. Najdete zde mosty, jako je Mlynářský most a Zlatnický most, a například poblíž bývalé továrny na plst se nachází Plstářův most a vedle bývalé porcelánky Keramický most. Tento estetický způsob připomínání našich průmyslových tradic dodává městu příjemnou atmosféru. V létě se usadte u řeky, v zadní části Starého Města Kowarska, obklopeni květinami, objednejte si kávu a... cítit se jako v Benátkách!

Lokace: podél potoka Jedlica

Erbový most (foto: R. Kotylak)

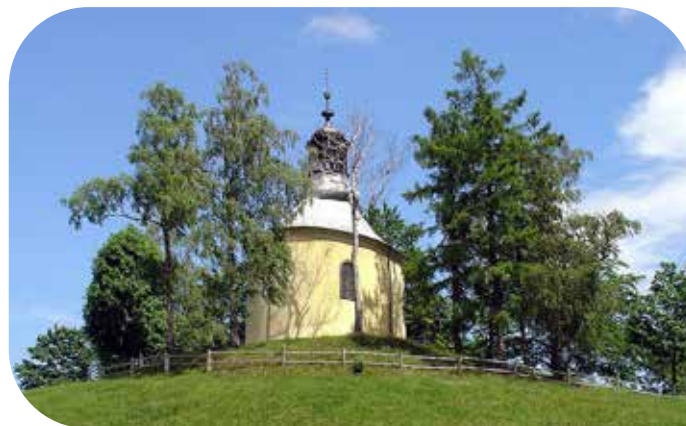
MĚSTSKÉ KULTURNÍ CENTRUM

Hlavní kulturní animátor v našem městě sídlí v budově socialistického realismu v Hornickém sídlišti. Celý tento obytný a obslužný komplex byl postaven v letech 1949–1952 jako první sídliště postavené na Západních územích po 2. světové válce. Proto představuje samo o sobě historickou památku. Sídliště bylo vybudováno s ohledem na horníky z Kowarských uranových dolů a jejich rodiny. Proto byly před vchodem do Městského kulturního centra symbolicky umístěny dvě sochy horníků.

Umístění: ul. Szkolna 2

Městské kulturní centrum (foto: R. Kotylak)

Kaple sv. Anny (foto: W. Balík)

KAPLE SV. ANNY

Podle různých legend se zde mohl nacházet první (stále románský!) kostel v Kowarech. Současná stavba, malebně situovaná na Kaplovém vrchu, byla postavena v barokním slohu v roce 1727. Uvnitř se nachází i kuriozita: triptych z 19. století z dnes již zaniklé kaple sv. Jáchyma v Kowarském lese. Výhledy z kopce také stojí za návštěvu, protože jsou nepochybně okouzující. V zimě je kopec po generace oblíbeným místem pro sáňkování.

Umístění: ul. Kowalska 28

ZÁMEK „NOWY DWÓR“

Nowy Dwór (kresba: T. Blätterbauer, A. Duncker)

Podle oficiálních záznamů v Kowarech nikdy žádný hrad nestál. V roce 1570 se však rodina Schaffgotschů, tehdejší majitelé města, rozhodla postavit nové panské sídlo, které by vyhovovalo jejich potřebám. V průběhu staletí toto renesanční sídlo měnilo majitele. Mezi nejvýznamnější patří bezpochyby rodina von Reuss, která paláci vládla od roku 1826 až do konce druhé světové války. Provedli také rekonstrukce, které formovaly současnou (neogotickou a neorenesanční) podobu budovy. Manželkou Heinricha, posledního z rodu von Reuss, byla Feodora von Sachsen-Meiningen – vnučka německého císaře Fridricha III. a pravnučka britské královny Viktorie. Palác, obklopený parkem, je v současné době v soukromém vlastnictví a bohužel je možné si ho prohlédnout pouze z dálky.

Umístění: Sanatoryjna 2

HROBKY RODINY VON REUSS

Pohřebiště členů rodiny von Reuss se nachází na zalesněném kopci na cestě z Kowar do Wojkowa, několik set metrů od paláce Nowy Dwór. Je zde pohřben Heinrich XXX. von Reuss (1864–1939) spolu se svou manželkou Feodorou von Reuss (1879–1945). Maria Klementyna, Heinrichova sestra, je zde pohřbena v samostatné hrobce.

Místo: ulice Wojska Polskiego
(za Katovým domem)

Nemocnice „Wysoka Łąka“ (foto: W. Balik)

NEMOCNICE „WYSOKA ŁĄKA“

Tato historická budova, bývalé sanatorium, dodnes slouží léčebným účelům. Nachází se ve Wojkowě. Budovu navrhl kowarský architekt Karl Grosser, tvůrce řady památek v Dolním Slezsku (včetně hotelu Monopol ve Vratislavi, lázeňského domu ve Świeradowě-Zdroji a Krkonošského muzea v Jelení Hoře). Sanatorium Wysoka Łąka bylo otevřeno v roce 1902. Stylově evokuje lázeňskou architekturu švýcarského Davosu. Nemocnici obklopuje historický park.

Umístění: ul. Sanatoryjna 27

NEMOCNICE „BUKOWIEC“

Bývalé tuberkulózní sanatorium, nyní sloužící jako nemocnice. Jeho návrh je připisován kowarskému architektovi Karlu Grosserovi, jehož dílo zahrnuje sousední Wysoka Łąka (Vysoká louka) a četné památky v Dolním Slezsku. Budova, dokončená v roce 1916, působí dojmem rozlehlého, eklektického paláce. Renomovaný polský grafik Józef Giełniak (1932-1972) strávil významnou část svého života v Bukowiec, kde se léčil s tuberkulózou. Bezprostřední okolí, stejně jako architektura sanatoria, ho inspirovaly k tvorbě jeho linorytů.

Umístění: ul. Sanatoryjna 15

Nemocnice „Bukowiec“ (foto: R. Kotylak)

PALÁC CISZYCA A VRCH RADZIWIŁÓWKA

Toto bylo místo setkávání mimořádně vlivných a slavných osobností Evropy na počátku 19. století. Byl postaven koncem 18. století jako malé sídlo hraběte von Hoyma. Nejzajímavějším obdobím však bylo období, kdy mu vládla rodina Radziwiłłů. Hlava rodiny, Antoni Radziwiłł, byl knížetem-guvernérem Poznaňského velkoknížectví a renomovaným skladatelem. Mezi jeho hosty patřil Johann Wolfgang von Goethe, pro kterého napsal operu „Faust“. Dalším častým hostem byl kníže Vilém Hohenzollernský, milenec Antoniho dcery Elizy. Mladý pár se často procházel v nedalekém parku na kopci Radziwiłłówka. Bohužel, jakožto dědic pruského trůnu byl Vilém (z politických důvodů) nucen ukončit svůj vztah s polskou princeznou. Navzdory tomu si Vilém I., který se později stal prvním německým císařem, uchoval Elizin obraz na stole ve své pracovně až do konce svého života. Samotný palác je nyní soukromou rezidencí, ale zbytky romantického parku na Radziwiłłowce jsou stále přístupné veřejnosti.

Umístění: ul. Jeleniogórska 38

VĚDĚLI JSTE, ŽE...?

O milostném příběhu Viléma a Elišky byl natočen v roce 1938 německý film „Preußische Liebesgeschichte“ („Pruská milostná legenda“). Kvůli cenzuře byl do kin uveden až v roce 1950. Polská premiéra se konala v roce 2007.

Příroda

NÁDRŽ KOWARY

Bývalá technická nádrž továrny na koberce prošla mezi lety 2022 a 2024 skutečnou proměnou! Sloužila primárně jako nádrž, ale stala se také velmi oblíbeným místem pro procházky obyvatel Kowar a turistů. Stezka kolem nádrže je dlouhá přibližně 1 km. Při procházce po pohodlné cestě najdete lavičky, lehátka, naučné tabule a především krásné výhledy na Krkonoše a Rudawy Janowické.

Umístění: ul. Zamkowa

BRZEŹNIK

Vodní nádrž Kowary (foto: R. Kotylak)

Vyhledka na vrcholu Brzezniku (555 m n. m.) pravděpodobně existovala již v období romantismu. Její pozůstatky lze nalézt na vrcholových skalách. Dnes je výhledová osa směřována spíše směrem na Kowary, což z něj činí skvělý cíl pro rodinné túry. Na vrcholu najdete také lavičku a informační tabuli, kde si můžete přečíst mimo jiné o Fridrichovi a Fredericku von Reden z nedalekého Bukowce. Vlastnili rozlehlý romantický park, jehož jižní konec se nacházel u Brzezniku.

Poloha: přibližně 20–30 minut (po modrých trojúhelnících) od modré turistické trasy mezi Bukowcem a Kowary

RUDNIK

Vrchol (853 m n. m.) v Rudawách Janowickich, který si mnoho milovníků historie spojuje především s hornictvím. Právě v této hoře se kilometry táhnou bývalé štoly železné rudy a uranového dolu. Vyplatí se však vystoupit i na vrchol Rudniku. Paraglidingová mýтина nabízí nádherný výhled na severozápad. Kowary jsou odtud také dobře viditelné. Na mýтинě na vás čeká stůl a lavička spolu s informační tabulí o historii hornictví v Kowarách. Zvláště doporučujeme túru na Rudnik, kde můžete obdivovat západy slunce.

Umístění: Přibližně 30 minut chůze z Kowarského průsmyku (žlutá značka směr Rozdroże pod Bobrzakiem, po 15-20 minutách odbočte za žlutými trojúhelníky vlevo)

Výhled z vrcholu Rudniku (foto: R. Kotylak)

WOŁOWA GÓRA

Druhý vrchol nad Kowary, po Rudniku, ze kterého vzlétají paraglidisté. Je však výrazně vyšší (1040 m n. m.) a samotný start z mýtiny je technicky náročnější. Nás však zajímají výhledy na Wołowu Górę, které jsou také docela působivé. Mýтина je orientována zhruba na sever, což nám umožňuje vidět mimo jiné údolí Jelení Hory a Kaczawské hory. Blíže k vrcholu však vidíme po levé straně nejvyšší část Krkonoš se Sněžkou v popředí.

Poloha: asi 10-15 minut vlevo od zelené turistické stezky Budniki-Okraj.

VĚDĚLI JSTE, ŽE...?

Poblíž vrcholu Wołowy Góry se nacházely dvě šachty na průzkum uranové rudy – ta nejvýše položená v Krkonoších!

OKRAJSKÝ PRŮSMYK

Nejvýše položený silniční hraniční přechod v Polsku se nachází na Okrajském průsmyku (1046 m n. m.). Po zdolání přibližně 12 km serpentinových cest a přes 500 metrů převýšení se po asfaltové silnici z Kowar dostáváme do České republiky. Na polské straně hranice jsou k dispozici dvě možnosti ubytování, a to Horská chata PTTK na Okrajském průsmyku a Amelkowa Chata. Na jihu leží malebná vesnice Malá Úpa. Po rozlehlých vysokohorských loukách jsou roztroušeny stylové krkonošské horské chaty, místním známý jako boudy. Mnohé z nich nabízejí občerstvení a tradiční českou kuchyni. V zimě se okolní louky proměňují ve sjezdovky. Okrajský průsmyk je celoročně vynikajícím výchozím bodem pro výlety do vyšších poloh Krkonoš.

Umístění: ul. Przełęcz Okraj 1

Turistická chata PTTK Na Przełęczy Okraj (foto: R. Kotylak)

MUZEUM „PRZYSTANEK KOWARY“

V budově bývalého vlakového nádraží, hned vedle Turistického informačního centra, byla v dubnu 2026 otevřena výstava věnovaná historii Kowar. Uvnitř najdete četné memorabilie (i stovky let staré!) související s kowarskými průmyslovými závody. Dozvíte se o kilometrech podzemních tunelů pod Kowary, co mělo naše město společného s Orientem a kdy byly Kowary tajným uzavřeným městem. To vše uvidíte v historických prostorách

Muzeum „Przystanek Kowary“ (foto: D. Cybulski)

bývalého nádraží z 19. století, kde byly historické memorabilie vkusně zkombinovány s moderními multimédii. Prohlídky jsou možné s průvodcem nebo samostatně s audioprůvodcem (dostupné jazyky: polština, čeština, němčina a angličtina – vše ve dvou verzích: pro dospělé a děti). Vstup je zdarma!

Umístění: ul. Dworcowa 8

DŮM TRADICE

V okouzujícím činžovním domě na okraji Kowarského Starého Města se nachází sídlo Spolku milovníků Kowar. Uvnitř najdete výstavu o historii našeho města. Najdete zde četné memorabilie z minulých dob – související s průmyslem a hornictvím, ale také s uměním, cestovním ruchem a lékařstvím. Největším přínosem tohoto místa jsou především jeho hostitelé, členové Spolku. Jejich znalosti minulosti Kowar jsou rozsáhlé a stojí za to si poslechnout jejich příběhy o našem městě.

Umístění: ul. Górnicza 1

PARK MINIATUR DOLNOSLEZSKÝCH PAMÁTEK

Ideální místo pro začátek vašeho pobytu v Dolním Slezsku! Právě zde najdete perfektně vyrobené zmenšeniny těch nejkrásnějších hradů, zámků, kostelů a dalších památek, kterými se náš kraj může pochlubit. Modely byly vytvořeny v měřítku 1:25 a doprovázející detaily (milé děti – spočítejte jezevčíky na výstavě!) jim dodávají atmosféru. Park je otevřen celoročně bez ohledu na počasí. Díky tomu v zimě nabízí něco zdánlivě nemožného – zdolat Sněžku za méně než minutu, bezpečně a bez boje o život. I když z této miniaturní Sniežky je samozřejmě vidět i původní královnu Krkonoš.

Umístění: ul. Zamkowa 9

PALÁCOVÝ SALÓN

Máte děti, které potřebují vypustit páru? Nudí vás standardní návštěvy muzeí a horské výlety? Palácový salón je ideální místo pro vás! Jedná se o atrakce doprovázející Park miniatur Dolního Slezska, otevřený v letní sezóně. Pro děti je zde mnoho nafukovacích člunů, skluzavek a dokonce i vodních atrakcí. Opatrovníci si také mohou na místě zakoupit občerstvení a nápoje, takže čekání na jejich děti, až vypustí páru, je příjemné a pohodlné.

Umístění: ul. Zamkowa 9

MUZEUM SENTIMENTŮ

Stroj času svého druhu na místě s bohatou historií! Muzeum sentimentů se nachází v bývalém sídle legendární Továrny koberců. Některé místnosti téměř v 100% odrážejí, jak vypadaly, když byla továrna v provozu. Uvidíme tak mimo jiné ředitelnu nebo laboratoř a atmosféru navíc dokreslují koberce, které jsou na stejných místech už několik desítek let. A pořád vypadají skvěle! Kromě toho se vydáme na soukromé cestování časem: navštívíme mimo jiné babiččinu kuchyni, obývací z 80. let, mládežnický pokoj z 90. let nebo bývalou učebnu. Prohlídka jistě přinese spoustu vzpomínek a mladí lidé poznají realitu, ve které žili jejich rodiče a prarodiče.

Umístění: ul. Zamkowa 9

DŮM KATA

Výstava, při které tuhne krev! Podívejte se sami, jak byli v minulosti trestáni lidé, kteří porušili zákon. Expozice, kde najdete četné mučnické stroje, je opravdu bohatá a velmi atmosféricky uspořádaná. Jako bychom šli přímo do středověku! Ale nebojte se – žádné z těchto zařízení se již nepoužívá. Pohled na ně doprovázený hostitelským vyprávěním vám však může pořádně nahnat husí kůži. Ideální místo pro fanoušky vzrušení!

Umístění: ul. Zamkowa 4

ZMRZLÍ V ČASE

Ideální místo pro fanoušky historie druhé světové války. Komorní výstava miniatur a modelů vojáků a vozidel účastníků se jednoho z největších ozbrojených konfliktů v historii. Vášnivý majitel vás provede atmosféricky vyzdobeným prostorem a jistě vám sdělí spoustu zajímavých informací z historie druhé světové války. Čeká vás fascinující vhled do světa filmu – zkuste v expozici zahlédnout slavné hollywoodské herce. Mezi miniaturními vojáky se skrývá několik známých osobností. Zkrátka Zmrzlí v čase je skvělým místem pro milovníky historie i filmu!

Umístění: ul. 1 Maja 12

DŮL PODGÓRZE

Kdysi přísně tajný důl, dnes nádherná a bezpečná turistická atrakce. Štola č. 19a v bývalém dole „Podgórze“ je vám otevřena! Spolu s průvodcem prozkoumáte temná zákoutí druhého největšího polského dolu na těžbu uranové rudy (co se týče produkce). Dozvíte se o temných dobách, kdy byly Kowary uzavřeným městem, uvidíte největší sbírku uranového skla v Polsku a zblízka se podíváte na nejhlubší polské podzemní potápěčské místo. Právě zde byl vytvořen národní rekord, kdy se sestoupilo do hloubky téměř 230 metrů! Na milovníky vzrušení čeká i štola č. 19, kde byla vytvořena extrémní trasa. Podzemní svět bývalého uranového dolu je plný překvapení!

Umístění: ul. Podgórze 54

URANOVÝ DŮL „ŠTOLY KOWARY“

Chcete se dozvědět o historii hornictví v Kowarech? Zažít na vlastní kůži těžbu v uhelném porubě? Vidět neuvěřitelné bohatství minerálů ukrytých v našich horách? Určitě navštivte uranové doly „Sztolnie Kowary“! Tato podzemní turistická trasa se nachází ve štolách č. 9 a 9a, které jsou součástí bývalého fluoritového a uranového dolu „Liczyrzepa“. Dnes je k dispozici všem milovníkům podzemí. Zde také uvidíte mimořádnou laserovou show, která vypráví příběh amerického atomového bombardování Hirošimy. Garantujeme, že prohlídka podzemní štol Kowary s průvodcem bude vzrušujícím zážitkem!

Umístění: ul. Podgórze 55

AKTIVNÍ

Oblast Kowary je vynikajícím místem pro outdoorové aktivity. Obzvláště oblíbené jsou horské túry. Pěší turistika po okolních stezkách vám poskytne klid a pohodu, které v dnešním uspěchaném světě potřebujete. Máme pro vás tři túry s různou úrovní obtížnosti. Sbalte si horské vybavení a připojte se k nám na stezku – do Krkonoš a Rudaw Janowických!

Túra č. 1

Tajemný Kowarský hřbet

► Kowary ► Budniki ► Skalny Stół ►
Przełęcz Okraj ► Uroczysko ► Kowary

Vzdálenost:
18,9 km

Výstup:
830 m

Čas:
6,5 hod.

Úroveň:
III obtížná

Otevřete trasu
v telefonu!

Kowarski Grzbiet je jednou z méně navštěvovaných částí polských Krkonoš. A právem, protože výhledy ze Skalného stolu nebo Czoła jsou naprosto výjimečné a opuštěná osada Budniki stále vyzařuje auru tajemna. Vydáváme se z Turistického informačního centra po žluté značce, která nás po opuštění města vede přes již zmíněné Budniki (zde se nachází odpočívadlo) do Skalného stolu. Závěrečných 45 minut výstupu je náročných, ale námaha je plně odměněna. Dále jdeme po modré značce téměř po rovině do Czoła a poté dolů k Okrajskému průsmyku. Před návratem se vyplatí zastavit na svačinu v horské chatě nebo v české Malé Úpě. Do Kowar se vracíme po žluté značce do Uroczyska, poté se po zelené značce vydáme na širokou šterkovou cestu, která nás dovede k žluté značce – té samé, kterou jsme použili na začátku našeho výstupu z Kowar.

UPOZORNĚNÍ!

Během období ochrany tetřeva hlušce (od poloviny března do nejméně konce května) je úsek modré značky mezi Skalným Stolem a Okrajským průsmykem uzavřen. Poté sestupte po modré značce k Sovího průsmyku a odbočte doleva, poté pokračujte po červené značce k Okrajskému průsmyku.

Túra č. 2

PRO VÝHLEDY NA SKALNÍ ÚTVAR

► Kowary ► Ostra Mała ► Skalnik ►
Przełęcz pod Bobrzakiem ► Kowary

Vzdálenost:
15,3 km

Výstup:
485 m

Čas:
cca. 5 hod.

Úroveň:
II středně pokročilá

Otevřete trasu
v telefonu!

Z Turistického informačního centra se vydáváme na nejvyšší vrchol Rudawy Janowických hor směrem k Starému Městu Kowarska (modrá/žlutá značka). Ve Starém Městě se vydáváme po zelené značce, která nás dovede k rozcestí u vyhlídky Ostra Mała. K samotné vyhlídce se dostaneme podle trojúhelníkových značek. Odtud se nám otevírá nádherný panoramatický výhled na Krkonoše, Jelenohorskou kotlinu, Rudawy Janowické, Kaczawské hory, Jizerské hory a za dobré viditelnosti i na Německo! Z Ostré Malé se stejnou trasou vracíme na modrou značku a jdeme po ní tam a zpět na vrchol Skalníku, kde si vyzvedneme pamětní razítko. Poté sestupujeme po červené značce do Przełęcz pod Bobrzakiem, kde odbočujeme doprava. Širokou štěrkovou cestou se vracíme zpět na zelenou značku, kterou jsme z Kowar vystoupali na Skalnik.

VĚDĚLI JSTE, ŽE...?

Ostra Mała je žulový skalní útvar na jednom z vrcholů Skalníku. Je to vynikající vyhlídka pro pozorování západů slunce v kteroukoli roční dobu.

JAKO ŠLECHTA V PARKU

► Kowary ► Zalew Kowary ► Brama Klöbera ► Bukowiec ► Staw Kąpielnik ► Mysłakowice ► bus ► Kowary

Vzdálenost:

8,7 km

Výstup:

82 m

Čas:

2,5 hod.

Úroveň:

I snadná

Otevřete trasu
v telefonu!

Jeleniohorská kotlina je známá mimo jiné svými zámky a přilehlými parky. Jedním z nejzajímavějších je zámek v Bukowci spolu s rozlehlým romantickým krajinářským parkem z 18. a 19. století, jehož hranice sahají až ke Kowarům. Od turistického informačního centra se vydáváme jeho směrem po modré stezce, která vede podél Kowarského přehradního jezera. Na průsmyku pod Brzeznikiem odbočujeme doleva a následujeme červené značky, které nás přes skalní Klöberovu bránu dovedou do Bukowce. Zámek a park zažívaly svůj rozkvět za dobu manželů von Reden – Fryderyka a Fryderyky, kteří do značné míry utvářeli současnou podobu areálu. Po minutí budov obcházíme rybník Kąpielnik a poté se vydáváme směrem k Ponuré kaple, odkud podél řeky Jedlice dojdeme do Mysłakowic a autobusem se vrátíme do Kowar.

Jak vidíte – Kowary jsou plné mimořádných atrakcí. Je to město s velmi dlouhou historií, sahající až do středověku, plné pozůstatků jeho bývalé průmyslové síly.

Také jsme vám ukázali, že poloha Kowar mezi Krkonošemi a Rudawy Janowickými nabízí spoustu turistických možností.

Doufáme, že jsme vás povzbudili k návštěvě našeho krásného regionu. Doufáme, že se brzy uvidíme na úpatí Sněžky a Skalničku.

Uvidíme se v Kowarech!

GASTRONOMIE

Oběd? Zmrzlina? Možná káva a dort? V Kowary najdete mnoho atmosférických míst – od restaurací, barů, fastfoodů až po kavárny a zmrzlinárny. Všechny tyto podniky jsme uvedli na našich webových stránkách. Zadejte níže uvedenou adresu do prohlížeče nebo naskenujte níže uvedený QR kód. Najdete tam interaktivní mapu kowarské gastronomie.

Dobrou chuť!

UBYTOVÁNÍ

Kowary jsou vynikající základnou pro turisty i turisty cestující autem nebo autobusem. Většina ubytování ve městě jsou plně vybavené apartmány a pokoje pro hosty. Seznam zařízení registrovaných v městském registru ubytování najdete na našich webových stránkách spolu s interaktivní mapou.

NEJDŮLEŽITĚJŠÍ ADRESY

Městský úřad v Kowarech

ul. 1 Maja 1a
tel. +48 75 64 39 222
bok@kowary.pl

Turistické informace

ul. Dworcowa 8
tel. +48 75 64 56 111
turystyka@kowary.pl

Městské kulturní středisko

ul. Szkolna 2
tel. +48 75 718 25 77
mok@mokkowary.pl

Městská veřejná knihovna

ul. Szkolna 2
tel. +48 75 718 25 71
sekretariat@mbpkowary.pl

Nemocnice Bukowiec - Okresní zdravotní středisko v Kowarech

ul. Sanatoryjna 15
tel. +48 75 641 57 15
sekretariat@pcz-kowary.pl

Středisko vojvodské nemocnice v údolí Jelenia Góra – Oddělení plicních nemocí a tuberkulózy – Nemocnice Wysoka Łąka

ul. Sanatoryjna 27
tel. +48 75 645 88 66
kowary@spzoz.jgora.pl

Ambulance – NZOZ Okresní poliklinika Kowary

ul. Jeleniogórska 14d
tel. +48 75 641 57 67
sekretariat@pcz-kowary.pl

Soukromé zdravotnické zařízení

Cito-Med
ul. 1 Maja 2a
tel. +48 75 718 29 99
nzozcito_med@op.pl

Lékárna Kowarska

ul. 1 Maja 2a
tel. +48 75 718 35 00

Lékárna Przy Fontannie

ul. 1 Maja 8
tel. +48 75 761 53 10

Lékárna Biedronka

ul. 1 Maja 31
tel. +48 733 950 220

Lékárna Śnieżka

ul. 1 Maja 45
tel. +48 75 761 34 05

Farnost Jména Panny Marie

Plac Franciszkański 1
tel. +48 75 718 23 50
kowary@franciszkanie.pl

Policejní stanice v Kowary

ul. Władysława Grabskiego 7
tel. +48 47 87 382 20

Městská záchranná služba

ul. Zamkowa 2a
tel. +48 695 118 998

TÍSŇOVÁ ČÍSLA:

Tísňové číslo – **112**

GOPR Krkonoše – **985 /
+48 601 100 300**

Policie – **997**

Hasičský sbor – **998**

Pohotovostní lékařská služba – **999**

ČASOVÁ OSA DĚJIN KOWAR

- 1148** Podle legendy objevil valonský horník Laurentius Angelus ložiska železné rudy na svazích hory Rudnik.
- 1355** Bolko II. udělil Jelení Hoře privilegium obchodovat s kowarskou železnou rudou; nejstarší dochovaný dokument potvrzující existenci Kowar.
- 1401** Kowary se staly dědičným majetkem rodiny Schaffgotschů.
- 1513** Český a uherský král Vladislav Jagellonský udělil Kowarům lokační privilegium, tj. městská práva.
- 1564** Polský král Zikmund August si objednal 200 hlavní děl od kowarských puškařů.
- 1618–1648** Třicetiletá válka – četné vojenské pochody Kowary, loupeže a odvody vedly k vyhlazení města a úpadku hornictví a místních řemesel. Nad Kowary vznikají horské osady, např. Budniki,
- 1635** Hans Ulrich von Schaffgotsch, obviněný ze zrady císaře, je popraven, což znamená konec vlády rodiny Schaffgotschů v Kowarech.
- 1639** Císař Ferdinand III. Habsburský prodává Kowary a okolní vesnice českému hraběti Hermannu Černínovi.
- 1747** Pruský král Fridrich II. nařizuje koupit panství Kowary od Černínů; město dostává titul „Královské hornické město“ a přijímá nový erb (pruská orlice v koruně erbu).
- 1786–1789** Probíhá výstavba nové, klasicistní radnice.
- 1792** Velký požár ničí téměř celé centrum města; vznikají nové cihlové budovy v půdorysu, který se zachoval dodnes.

- 1810** Kowary zasahuje velká povodeň.
- 1815** První jízda na saních s rohatými spřeženími z Okrajského průsmyku do Kowarů.
- 1837** Do Kowar přijíždí 422 Tyrolců, náboženských emigrantů, z údolí Ziller.
- 1854** Založen železnorudný důl „Bergfreiheit“.
- 1855–1857** V rámci státní podpory zaměstnanosti si místní tkalci vybudovali spojení přes Kowarský průsmyk (tzv. Hladovou cestu) a za den práce dostávali bochník chleba.
- 1856** Z Wleně do Kowar se přestěhuje továrna na turecké a německé koberce.
- 1863** Carl G. Güttler zakládá v Kowarech Górných továrnu na koberce, která o více než 30 let později mění svůj profil na výrobu technických plstí.
- 1871** Bratři Pohlovi zakládají továrnu na technický porcelán.
- 1882** Z Jelení Hory je do Kowar postavena železniční trať.
- 1897** Velká povodeň značně poškozuje městské budovy, včetně porcelánky, a na několik měsíců zaplavuje část důlních děl „Bergfreiheit“.
- 1902** Otevřeno sanatorium „Wysoka Łąka“.
- 1905** Železniční trať je prodloužena směrem na Kamiennu Horu.
- 1910–1912** V Kowarech je objevena uranová mineralizace.
- 1916** Zahajuje provoz sanatoria „Bukowiec“.
- cca. **1933–1935** Stát přebírá továrnu na nábytek Weinstein a na jejím místě zřizuje říšský pracovní tábor.
- 1939** Říšský pracovní tábor je nahrazen táborem pro válečné zajatce, kteří později pracují mimo jiné v dole „Bergfreiheit“.

- 1940** V areálu bělicí továrny Peschel v Krzaczyně je zřízen pracovní tábor pro válečné zajatce; o tři roky později závod přebírá Schmidding ml. a tábor zahajuje výrobu pro německý zbrojní průmysl.
- 1945** Sovětská armáda vstupuje do Kowar a dočasně přebírá řízení místního průmyslu.
- 1948–1956** Těžba uranu polsko-sovětskou společností vede k tomu, že Kowary jsou umístěny pod zvláštní dohled; v paláci „Nowy Dwór“ se nachází Úřad veřejné bezpečnosti a na ulici Kowalska se nachází speciální prapor K.B.W. „Kowary“ (cca 750 osob)
- 1949–1952** Pokračuje výstavba hornického sídliště – prvního na Západních územích po druhé světové válce.
- 1950** Vzniká důl „Podgórze“ (o osm let později je uzavřen).
- 1956** S koncem stalinismu přestávají Kowary být uzavřeným městem; město opouštějí Zvláštní prapor K.B.W. „Kowary“ a sovětský personál (specialisté z průmyslového závodu R-1).
- 1968** Je vydáno rozhodnutí o uzavření Dolnoslezské továrny smyrnenských koberců v Kowarech kvůli katastrofálnímu stavu jejich budov a strojů; uzavření je nakonec zabráněno a začíná modernizace závodu.
- 1974** V bývalých dílech dolu „Podgórze“ (uzavřen v roce 1989) je postaveno čtvrté zařízení na inhalaci radonu na světě.
- 1986** Osobní doprava na železniční trati procházející Kowary je pozastavena.
- 2000** Na místě bývalého dolu „Liczyrzepa“ je otevřena podzemní turistická trasa Štoly Kowary.
- 2003** Na místě továrny na koberce je vytvořen Park miniatur Dolnoslezských památek.
- 2009** Provoz továrny na koberce ukončen.
- 2011** Na místě bývalého dolu „Podgórze“ je otevřena podzemní turistická trasa.
- 2018** Na místě bývalé továrny na koberce je otevřeno Muzeum sentimentů
- 2025–2026** V budově bývalého vlakového nádraží je otevřeno Turistické informační centrum a muzeum „Zastávka Kowary“.

Karkonoska Marka Lokalna

je sdružení místních výrobců, řemeslníků a poskytovatelů služeb, kteří si cení autenticity a pravdivosti a jsou především krkonošskými patrioty. Jejich výrobky, pokrmy a služby odkazují na místní tradice, včetně předválečných, často je spojují se současnou identitou regionu.

Značka Krkonošské místní značky „**Poklady horského ducha**“ je zárukou místního produktu – chráněného zákonem, který vychází z tradic a historie naší krásné země na úpatí Sněžky.

KOWARY

– MĚSTO INSPIRACE A AKCE

Kowary jsou město s jedinečnou historií a atmosférou. Je to cíl nejen pro turisty. Už léta také inspiruje autory knih.

Bohatá historie hornictví a průmyslu, mimořádná architektura a malebná poloha na úpatí Krkonoš a Rudawy Janowickie – to vše učinilo z Kowar inspirací a zdrojem pro autory románů, historických studií a filmových produkcí.

Najdete zde město zobrazené z různých úhlů pohledu – od spolehlivé dokumentace jeho historie až po literární příběhy zasazené do zdejšího prostoru Kowar.

Kowary v literatuře

- **Farma lalek** – Wojciech Chmielarz
- **Kolejność** – Hubert Hender
- **Lawina** – Jolanta Maria Kaleta
- **Tak blisko** – Wiesław Waszkiewicz
- **Prosta sprawa** – Wojciech Chmielarz
- **Schronisko, które zostało zapomniane** – Sławek Gortych

Knihy o historii Kowar

- **Dzieje Kowar. Zarys monograficzny do 2010 roku** pod redakcją Wiesława Wereszczyńskiego
- **Zakłady Przemysłowe R-1 w Kowarach** – Bogusław Dąbrowski
- **Historia Miasta Kowary w Karkonoszach** – Theodor Eisenmänger (tłum. Tomasz Pryll)
- **Śląsk w zabytkach sztuki Kowary** – Wojciech Kapałczyński
- **Lisowczycy w Kowarach. Opowieść z czasów wojny 30-letniej** – Romuald Witczak
- **Atomowa Tajemnica Sudetów** – Robert Klementowski
- **Taniec na Uranie. Z Kowar do Kopalni „Podgórze”. Przewodnik emocjonalny** – Jarosław Szczzyżowski

Filmy a seriály natočené v Kowarach

- **Prosta Sprawa** (2024) – kriminální seriál podle stejnojmenné knihy Wojciecha Chmielarze
- **Parasol** (2026) – krátký film režiséra Huberta Górského

Radociny

KOWARY

Centrum

1 : 10 000

367

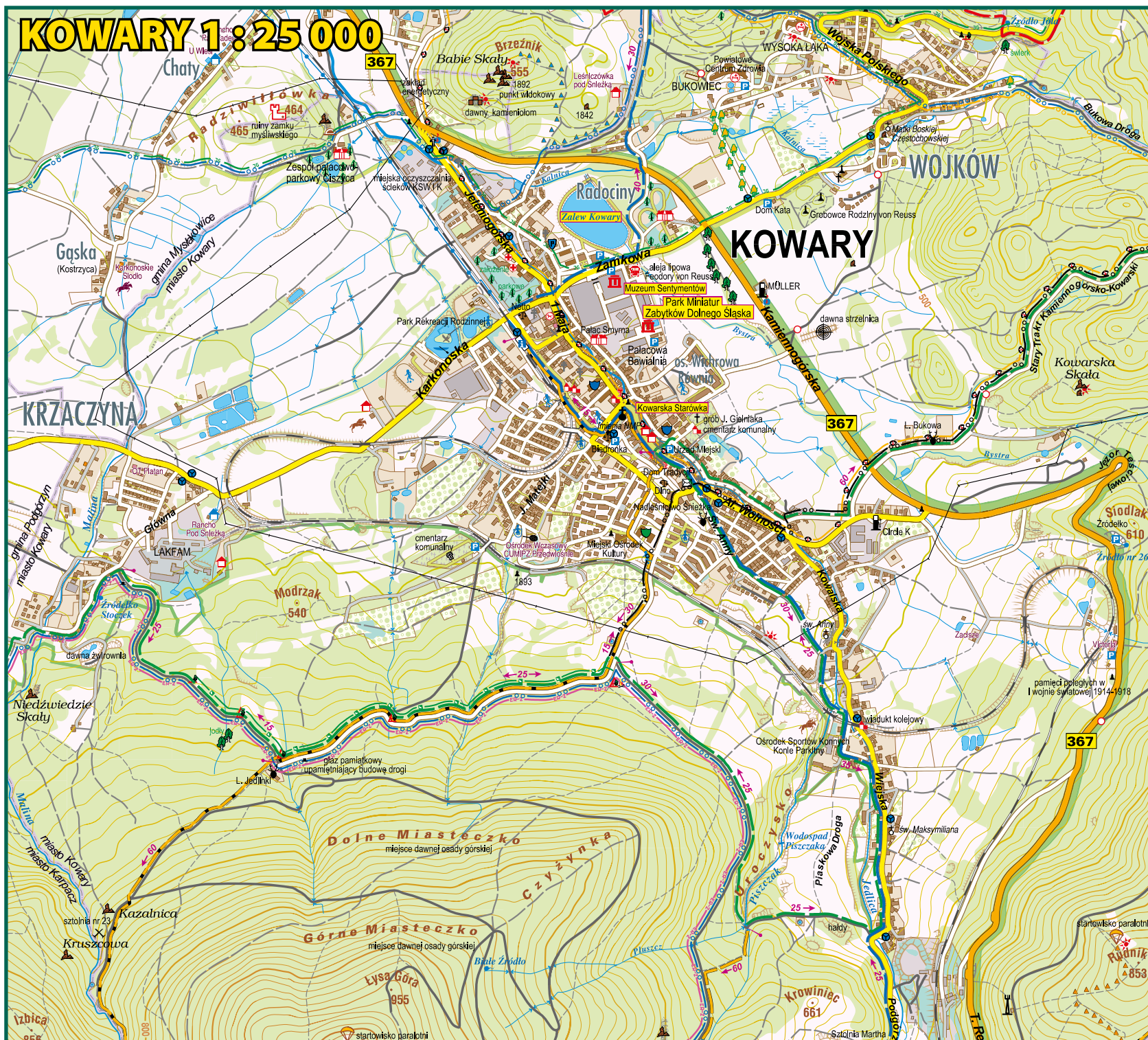
Wichrowa Równia

Park Rekreacji Rodzinniej
Kompleks WYSPA.fun

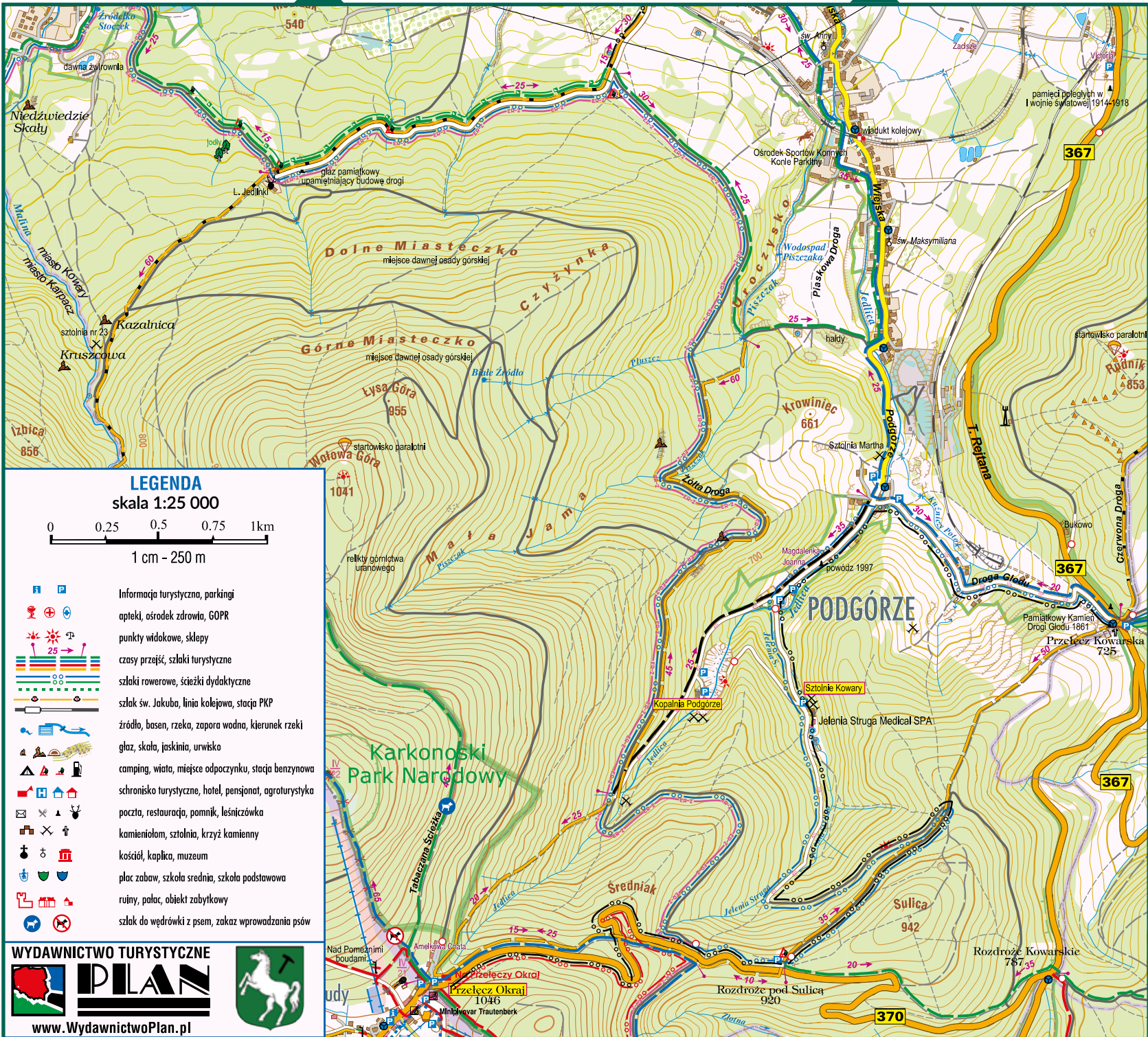
ROD Przyjaźń

ROD Przyjaźń

KOWARY 1 : 25 000

Pokračování mapy na následujících stránkách

Zveme vás také k návštěvě našich partnerů z

Schönau-Berzdorf auf dem Eigen!

Zde je několik zajímavých faktů o této unikátní obci

Obec Schönau-Berzdorf auf dem Eigen se nachází ve východní části spolkové země Sasko, v okrese Görlitz, přibližně 20 km od pohraničního města Zgorzelec.

Schönau-Berzdorf a.d. Eigen, spolu s dalšími městy v obci, jsou klidné, řetězovité vesnice.

Dvojitý název obce pochází z dnes již neexistujícího lignitového dolu Berzdorf a.d. Eigen.

Berzdorf a.d. Eigen a dolní část Schönau a.d. Eigen musely být v letech 1962 až 1965 opuštěny kvůli těžbě uhlí. Jejich obyvatelé se převážně přestěhovali do Schönau nebo Görlitz.

Schönau-Berzdorf auf dem Eigen nemá vlastní erb, ale logo. Od roku 1990 je symbolem obce kopec Hutberg s rostlinou z druhu árón.

První zmínka o Schönau pochází z roku 1264 a o Berzdorfu z roku 1280. Cisterciácké jeptišky z opatství St. Marienstern vládly okolním obcím až do 19. století. 30. března 1850 obyvatelé Schönau koupili od opatství své domy a pozemky.

Ve středu obce stojí protestantský kostel sv. Jiří. První zmínka o něm pochází z roku 1296. Zvenku je pozoruhodná kostelní věž – nejvyšší v Horní Lužici (47,52 m) – a silná obranná zeď obklopující kostelní areál.

Vesnice se pyšní pomníkem padlým v první světové válce. Na podstavci klečí žena vedle umírajícího vojáka. Na pomníku jsou vyryta jména 36 padlých obyvatel Schönau a. d. Eigen.

Nedaleko vchodu do kostela jsou připomínáni také obyvatelé Schöнау a Eigenu a Berzdorfu a Eigenu, stejně jako sovětští vojáci, kteří v této oblasti zemřeli.

Na kopci Hutberg (309 m n. m.) stojí žulový obelisk, založený v červnu 1889 na památku 808. výročí dynastie Wettinů. Na vrcholu obelisku je reliéf zobrazující rostlinu, která symbolizuje Schöнау-Berzdorf a.d. Eigen – *Arum maculatum* neboli áron skvrnitý.

Jednou z nejvýznamnějších atrakcí obce je jezero Berzdorfer See. Vzniklo na místě bývalého lignitového dolu, který byl uzavřen v roce 1997. Kolem jezera Berzdorfer See byla vytvořena rozsáhlá síť cyklostezek. Pro milovníky vody bylo vytvořeno mnoho pláží, včetně Blaue Lagune (Modrá laguna).

V obci se nachází přibližně 70 historických podstávkových domů v hornolužickém stylu. Jedním z nich je Heimathaus – sídlo Heimatverein, sdružení místních patriotů.

PODGÓRZYN

Głęboczek

Sosnówka

Milków

Borowice

Karpacz Górny

KARPACZ

OKOLICE KOWAR

Fotografie na okładce: Rafał Kotylak

